

IZVJEŠĆA — REPORTS

LJUBLJANA – MEĐUNARODNI MUZIKOLOŠKI SIMPOZIJ »30 LET SLOVENSКИH GLASBENIH DNEVOV«, 14.–17. 3. 2015.

Održavanje međunarodnoga muzikološkog simpozija svake godine tijekom tri desetljeća uistinu je veliki pothvat na ovim prostorima, pothvat koji je s pravom zaslužio da i sâm postane temom simpozija, kao što je to bilo u Ljubljani u ožujku 2015. Fenomen zvan *Slovenski glazbeni dani* više je od simpozija jer se radi o pandanu u Hrvatskoj već davno zamrlih *Dana hrvatske glazbe*, sa sličnom koncepcijom: tijekom tri do četiri dana na koncertima u Ljubljani, a ponekad i u raznim drugim mjestima Slovenije, predstavlja se starija i suvremena (često s praižvedbama) slovenska glazba. Kada se svemu tome dodaju izložbe, radionice i druge popratne manifestacije, dobiva se impresivna slika dobro uhodane tradicije koju od početka uspješno organizira Festival Ljubljana. Na prošlom je izdanju bilo posebno svečano jer je začetniku međunarodnoga simpozija i njegovom stalnom voditelju, prof. Primožu Kuretu, uručen svečani zbornik u prigodi njegova 80. rođendana.

Na simpoziju je sudjelovalo dvadesetak sudionika iz sedam zemalja (Austrija, Hrvatska, Italija, Njemačka, Slovenija, Ujedinjeno Kraljevstvo, Ukrajina) s referatima na slovenskom, engleskom i njemačkom. Naslove njihovih izlaganja ovdje donosimo prema konačnim verzijama kako su oblikovani za zbornik simpozija. Dio referata bio je unutar glavne teme, pa je tako uvodno izlaganje pod naslovom *Ob tridesetih Slovenskih glasbenih dnevih* (*Uz trideset Slovenskih glazbenih dana*) imao Primož Kuret, a njegov nasljednik u organizaciji simpozija Jernej Weiss govorio je o protekla tri desetljeća, pod naslovom *Tri desetletja muzikološkega simpozija Slovenskih glasbenih dnevoov*. O glazbenom dijelu na prijašnjim Danima izvijestili su Edo Škulj, referatom *Gallus na Slovenskih glasbenih dnevih* (*Gallus na Slovenskim glazbenim danima*) i Tjaša Ribizel s tekstom *Pregled izvedenih skladb v 30 letih Slovenskih glasbenih dnevoov* (*Pregled izvedenih skladbi tijekom 30 godina Slovenskih glazbenih dana*).

Dio sudionika prihvatio je glavnu temu kao podstrek za istraživanja sličnih festivala. Tako je Nataša Cigoj-Krstulović imala izlaganje *Prvi slovenski glasbeni festival (1932) – prva afirmacija slovenske glasbe? (Prvi slovenski glazbeni festival (1932) – prva afirmacija slovenske glazbe?)*, Luba Kijanovska (sa suradnikom Michaelom Schwedom): *Gegenwärtige Feste für moderne Musik in der Ukraine als der Weg zu europäischen künstlerischen Integration (Aktualni festivali moderne glazbe u Ukrajini kao put k europskoj umjetničkoj integraciji)*, a Nada Bezić: *Prisotnost slovenske glasbe in umetnikov na festivalih na Hrvaškem po osamosvojitvi Hrvaške (1991–2013) (Prisutnost slovenske glazbe i umjetnika na festivalima u Hrvatskoj nakon osamostaljenja Hrvatske [1991–2013])*. Budući da je glavna tema zapravo povezana sa slovenskom glazbom, najviše je bilo referata o raznim vidovima slovenske glazbene kulture. Uz već spomenutog Edu Škulja, opusom Jacobusa Gallusa bavili su se Hartmut Kroner, s referatom *Die Darstellung der Liebe in den weltlichen Vokalwerken von Jacobus Gallus (Prikaz ljubavi u svjetovnim vokalnim skladbama Jacobusa Gallusa)* i Friedhelm Bruniak s temom *Jacobus Handl-Gallus aus sicht der Chorpädagogik (Jacobus Handl-Gallus s aspekta zborne pedagogije)*. Uz njih dvojicu još se jedan inozemni muzikolog bavio slovenskom glazbom, Niall O'Loughlin priopćenjem *The Recent Development of the Slovene Musical Avant-garde (Suвременi razvoj slovenske glazbene avangarde)*. Pojedini skladatelji 20. i 21. stoljeća posve su se uklopili u taj okvir; o njima su govorili Luisa Antoni, u referatu *Paole Merku, njegova posebna in samosvoja pot med Italijo in Jugoslavijo (prej) ter Slovenijo (potem) (Paole Merku, njegov jedinstveni put između Italije i Jugoslavije [prije] te Slovenije [kasnije])* i Leon Stefanija, u tekstu *Prostor in čas v glasbi Uroša Rojka (Prostor i vrijeme u glasbi Uroša Rojka)*. Paletu slovenskih tema upotpunili su: Franc Križnar, *Filharmonična družba v luči jubilejne, 250. sezone Slovenske filharmonije upravnika Lucijana Marije Škerjanca (Filharmonična družba u svjetlu jubilarne, 250. sezone Slovenske filharmonije ravnatelja Lucijana Marije Škerjanca)*; Darja Koter, *Glasbenik in tehnik Ladislav Ropas – od izdelovanja klavirja do jadralnega letala (Glazbenik i tehničar Ladislav Ropas – od izrade klavira do zrakoplovne jedrilice)*; Ivan Florjanc, *Baltazar iz Mozirja Meersburški – neznani glasbeni teoretik (Baltazar iz Mozirja Meersburški – nepoznati glazbeni teoretičar)*; Jonatan Vinkler, *Pliš, kič, valček, vino in ženske – glasba in književnost slovenskega bidermajerja (Pliš, kič, valcer, vino i žene – glazba i književnost slovenskog bidermajera)*; te Andrej Misson, *Ob tridesetletnici, kratak pregled minule tretjine stoletja zborovstva na Slovenskem (Uz tridesetogodišnjicu, kratak pregled prošle trećine stoljeća zborne umjetnosti u Sloveniji)*.

Većina inozemnih izlagača odlučila se ipak za slobodno odabrane teme. U ovoj su skupini bili: Helmut Loos, *Zur Musikanschauung des Liederkomponisten Justus Hermann Wetzel (1879–1973) (Glazbeni svjetonazor skladatelja popijevaka Justusa Hermannanna Wetzla [1879–1973])*; Franz Metz, *Faszination südosteuropäische Musikforschung. Wechselbeziehungen zwischen der regionalen und universellen Musikhistoriographie. (Fascinacija južnoeuropskog istraživanja glazbe. Međusobni odnosi između regionalne i univerzalne glazbene historiografije)*; Luigi Verdi, *Can the same music be written by diffe-*

rent composers? A strange case: Vittorio Gnegchi's »Cassandra« versus Richard Strauss's »Elektra« (Mogu li dva skladatelja napisati istu glazbu? Čudan primjer: Cassandra Vittoria Gnegchija nasuprot Elektri Richarda Straussa); Frank Schneider, *Historische Zeit als Gegenstand kompositorischer Darstellung* (Povijesno vrijeme kao predmet skladateljskog predstavljanja); Michael Walter, *Materialitäten der Musikgeschichte: Die Reisen von Sängern und Komponisten* (Materijalnost povijesti glazbe: putovanja pjevača i skladatelja); Gabriele Jonté, *Gustav Mahler in Amsterdam* (Gustav Mahler u Amsterdamu); Peter Andraschke, *Kompositionsprozess und Analyse: Arnold Schönbergs Melodram Nacht op. 21 Nr. 8* (Proces komponiranja i analiza: melodram Noć op. 21 br. 8 Arnolda Schönberga).

Slovenske glazbene dane pratila su kao i uvijek koncertna događanja. Na otvaranju u Cankarovom domu nastupio je Simfonijski orkestar RTV-a Slovenije pod ravnanjem Johannes Kalitzkea s djelima A. Schönberga i slovenskim praižvedbama dviju skladbi Vita Žuraja. Ostali su koncerti bili u dvorani Marjana Kozine u Slovenskoj filharmoniji i u Studiju 14 RTV-a Slovenije. Na prvom je koncertu Slovenski komorni zbor, uz orkestar Slovenske filharmonije, kojim je dirigirala Helena Fojkar Zupančič, izveo program slovenske sakralne glazbe pod naslovom *Nu pujte, pujte vsi ljudje!*; na programu je bio presjek od harmonizacije prve slovenske pjesme čiji je notni zapis objavljen do suvremenih skladatelja mlađe generacije. Slijedio je nastup Komornoga gudačkog ansambla Slovenske filharmonije s djelima J. K. Dolara, F. J. B. Dusíka i L. M. Škerjanca. Nakon toga bio je koncert praižvedbi skladbi N. Halla, B. Kosa, U. Rojka, J. Goloba i A. Missona, u izvedbi Puhaćeg kvinteta *SiBrass*, a na zaključnom su koncertu manifestacije Slovenska filharmonija i dirigent Lovrenc Blaž Arnič izveli skladbe A. Kumara, P. Merkù, M. Mihevca, T. Svetea, J. Goloba i D. Švare. Ostale manifestacije uključile su: glazbenu radionicu za djecu pod naslovom *Stvaramo zvukove. Izoštrujemo uši*, izložbu slika Valentina Omana, nastup *Ensemble modern* pod dirigentskim vodstvom Johannes Kalitzkea i dječju operu *Kažnjena radoznalost* Pavla Šivica.

Uz ovaj prikaz potrebno je osvrnuti se na svih 30 godina festivala. Naime, uz hvalevrijednu tradiciju objavljivanja zbornika radova redovito godinu dana nakon simpozija, organizatori su ovaj put objavili i zasebnu knjigu s programom svih festivala u protekla tri desetljeća (*30 let Slovenskih glasbenih dnevoov : 30 let glasbe : 1986–2015*, ur. Hermina Kovačič i Sanja Kejžar Kladnik, Ljubljana: Festival, 2015). Taj veličanstveni broj podataka lako je pretraživ u PDF varijanti zapisanoj na priloženom CD-u uz knjigu. Prema podatcima iz teksta Jerneja Weissa, u proteklih 30 godina bilo je čak 219 praižvedaba slovenskih skladbi, prosječno sedam svake godine. Podaci o muzikološkim simpozijima još su impresivniji: sudjelovalo je više od 250 izlagača iz 20 država, a u nizu zbornika objavljeno je više od 700 članaka. U pravilu simpozij *Dana* okupi oko dvadeset sudionika, a 1995. ih je bilo čak 36. Uz vrhunske europske (etno)muzikologe poput Helge de la Motte-Haber, Oskára Elscheka i Vladimira Karbusickog, sudjelovali su i ugledni stručnjaci iz drugih

područja humanistike, npr. filozof Slavoj Žižek. Hrvatski su muzikolozi od samoga početka uglavnom redovito prisutni na Slovenskim glazbenim danima (osim u razdoblju od 2003. do 2013.); sudjelovali su: Jerko Bezić, Nada Bezić, Bojan Bujčić, Zdenka Kapko-Foretić, Koraljka Kos, Svanibor Pettan i Zdenka Weber. K tome je Stanislav Tuksar bio prvi hrvatski muzikolog koji je pisao o festivalu već nakon njegovog drugog izdanja – u časopisu *Neue Musikzeitung* (1987, br. 7/8, str. 3) objavljen je njegov članak *Avangardna komorna glazba iz Slovenije*.

Većina tema na simpozijima bila je općenita, poput tema iz glazbene pedagogije ili sociologije, odnosno područja etnomuzikologije, glazbenog kazališta i zbornice glazbe. Bilo je riječi i o povezanosti glazbe i likovne umjetnosti te poezije. Vjerojatno nije slučajno da su u godinama nakon osamostaljenja Slovenije 1991. godine zaredale teme *Opera kao socijalni ili politički angažman?* (1992) i *Provokacija u glazbi* (1993). Teme povezane sa slovenskom glazbom bile su općenite poput *Slovenska glazba u prošlosti i sadašnjosti* (1988), ili posvećene nekim skladateljima, npr. Jacobusu Gallusu (1991) odnosno ustanovama, kao što je to bila 300. godišnjica *Academiae philharmonicorum Labacensis* (2001).

Zaključno, pokazalo se da je ustrajnost ovoga projekta u nemilosrdnom tempu priređivanja svake godine imala smisao i svrhu te odličan odjek u Sloveniji i inozemstvu. *Slovenski glazbeni dani*, uistinu lijepa ostavština što ju je ostavio njihov spiritus movens Primož Kuret, sigurno su naslijeđe za budućnost.

Nada BEZIĆ
Zagreb

ZAGREB – 16. GODIŠNJI SUSRET HRVATSKOGA MUZIKOLOŠKOG DRUŠTVA, DVORANA HRVATSKOGA DRUŠTVA SKLADATELJA, 15.–16. 5. 2015.

Godišnji susret Hrvatskoga muzikološkog društva održava se od 1999. godine prema ideji i u realizaciji njegove tadašnje tajnice, a od 2007. do 2013. i predsjednice Vjere Katalinić. Sastanci su zamišljeni kao susreti kolega koji, na temelju prijave koja je upućena svim članovima HMD-a, u kratkoj formi od deset minuta imaju priliku izvijestiti o temi kojom se trenutačno bave: određenom istraživanju, radu na doktorskoj disertaciji, znanstvenom projektu na kojem su zaposleni, pedagoškim pitanjima, studentskim inicijativama, glazbenim aktualnostima i slično. To je ujedno i prilika da porazgovaraju o problemima s kojima se susreću u radu te razmjene iskustva s kolegama koji na ovo okupljanje dolaze iz različitih krajeva Hrvatske. Šesnaesti susret Hrvatskoga muzikološkog društva održao se 15. i 16.

svibnja 2015. u dvorani Hrvatskoga društva skladatelja u Berislavićevoj 9 u Zagrebu. Voditeljica susreta bila je Vjera Katalinić, a predstavljeno je ukupno 18 priloga.

Prvog dana izlaganja su bila podijeljena u dva bloka. U prvom su izlagali: Željka Tonković: *Svjetski edukacijski projekt Berlinske filharmonije*; Ira Karlović: *Memorijalna zbirka Antuna Dobronića*; Ana Boltužić: *Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog kao hram likovne umjetnosti*; Ivan Ćurković: *Vokalni duet i talijanski suvremenici G. F. Händela – uz rad na doktorskoj disertaciji*; Maja Milošević: *Revidirani popis djela Josipa Raffaellija (1767-1843)*; Nada Bezić: *Naslovnice tiskanih muzikalija kao prilog istraživanjima povijesti umjetnosti*. Sanja Majer-Bobetko bila je spriječena predstaviti prilog *Hrvatski prijevodi biografija glazbenika inozemnih autora od 1921. do 1945. godine*. U drugom bloku svojim su priložima sudjelovali: Ivana Tomić-Ferić: *Iz korespondencije dr. Julija Bajamontija (1744.-1800.) – stanje istraživanja*; Lucija Konfic: *Milena Šugh-Štefanac: ukratko o zaboravljenoj križevačkoj primadoni*; Vilena Vrbanić: *Baza podataka u projektu MusMig: važno sredstvo za sakupljanje podataka o putovima i mjestima susreta glazbenika migranata*; Branka Ban: *Arhivska glazbena građa vukovarskog franjevačkog samostana*; Miroslava Hadžihusejnović Valašek: *Pučke nabožne pripovjedne pjesme iz Slavonije i Baranje*.

Drugoga dana susreta studenti četvrte i pete godine muzikologije s Odsjeka za muzikologiju Muzičke akademije u Zagrebu predstavili su seminarske radove nastale u sklopu kolegija Glazbena arhivistika te Historijska muzikologija i srodne discipline, pod mentorstvom Vjere Katalinić. Nekima je to bila prilika da po prvi put javno predstave rezultate svojih istraživanja. Izlagali su: Sara Ries, *Razglednice iz ostavštine Eisenhuth*; Iva Nimac, *Ostavština Zlatka Balokovića u Arhivu HAZU-a*; Jelena Sviben, *Skladbe Franje Krežme u HGZ-u*; Helena Skljarov – Domagoj Kučinić, *Ostavština Borisa Ulricha u HGZ-u*; Andrea Višak, *Ostavština Dragutina Aranyja: koncertni programi i plakati 1913-1925*; Marija Cestarić, *Ostavština Dragutina Aranyja: hemeroteka 1925*. Posljednje je bilo priopćenje Ljerke Perči, *Koncertni ciklus »Osječka muzejska glazbena srijeda« u proteklom razdoblju*. Powerpoint prezentacije izlaganja i fotogalerija dostupni su na internetskoj stranici Hrvatskoga muzikološkog društva (<http://hmd-music.org/category/djelatnosti/godisnji-susreti-djelatnosti>).

Ovaj je susret, baš kao i prethodni, pružio sažet ali sadržajan uvid u raznovrsnost interesa hrvatskih muzikologa te njihova zavidna postignuća. Iako je zbog kratkih termina izlaganja vremena za diskusiju malo, susret HMD-a prilika je i za dragocjena neformalna druženja. Nadovezujući se na misao Sanje Majer-Bobetko iz izvješća o drugom godišnjem sastanku HMD-a, održanog 2001. godine (*Arti musices*, 33/1, 100-101), možemo reći da ovaj brod doista plovi sretno i sigurno, ne gubeći pritom svoju djetinju radost i znatiželju.

Po završetku godišnjeg susreta, u dvorani Hrvatskoga društva skladatelja održana je 24. godišnja skupština Hrvatskoga muzikološkog društva.

Vilena VRBANIĆ
Zagreb

BRUXELLES – ANNUAL INTERNATIONAL MEDIEVAL AND RENAISSANCE MUSIC CONFERENCE, 6.–9. 7. 2015.

Na Université libre de Bruxelles (Slobodnom sveučilištu u Bruxellesu) održan je 6. do 9. srpnja 2015. međunarodni simpozij posvećen srednjovjekovnoj i renesansnoj glazbi, poznat i kao Med-Ren. Kao što su u pozdravnom govoru istaknuli organizatori David Burn i Marie-Alexis Colin, Med-Ren je bez sumnje postao jedan od najvažnijih skupova za predstavljanje istraživanja na području rane glazbe. Među njegovim glavnim ciljevima jest da na jednome mjestu predstavi različite teme unutar ovoga područja te da omogući susrete i rasprave što većega broja muzikologa koji se bave srednjovjekovnom i renesansnom glazbom. U skladu s time program je predstavio pregled aktualnih pitanja na području rane glazbe. Tijekom 65 sesija predstavljeno je oko 200 referata čiji su autori muzikolozi iz različitih dijelova Europe, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade i Australije.

Sâm rad konferencije održavao se unutar kampusa Solbosch. Program je bio podijeljen u čak šest paralelnih sesija. Kao što obično biva prilikom takvoga rasporeda, raznoliki prilozi i zanimljivi sadržaji znali su predstavljati i pravi problem, sudionici često nisu mogli odlučiti kojoj sesiji prisustvovati! Ipak, budući da su sve sobe bile unutar iste zgrade, moglo se lako i brzo »preseliti« s jednoga izlaganja na drugo. Tematski spektar izlaganja obuhvaćao je široki vremenski luk (od 10. do 16 stoljeća) na različitim geografskim područjima, od Napulja do Engleske te od Piri-nejskog poluotoka do Gruzije. Neke su sesije već i samom svojom duljinom u dvostrukim terminima stavile naglaske na određene teme, kao što su primjerice *Renaissance Iberia (Renesansna Iberija)*; *Editing, digital sources, and performing practice (Uređivanje, digitalni izvor i izvoditeljska praksa)*; *Ars nova; Improvisation (Improvizacija)*; *Chant (Gregorijanski koral)*; *Analyzing Renaissance polyphony: taxonomy and terminology (Analiziranje renesansne polifonije: taksonomija i terminologija)*. Prva sesija pod vodstvom Marka Everista bila je radionica *Conductus: The Forgotten Song of the Middle Ages (Conductus: zaboravljena pjesma srednjeg vijeka)*. Bio je to svojevrsni uvod u koncert koji je ansambl Three Medieval Tenors (Tri srednjovjekovna tenora), u sastavu John Potter, Christopher O’Gorman i Rogers Covey-Crump, održao prve večeri u crkvi Notre-Dame de la Cambre.

Osim tematskih sesija, program je obuhvaćao velik broj samostalnih izlaganja koja su pokrivala različite aspekte: od izvora, notacije, teorije i recepcije, preko organuma, conductusa, moteta, crkvene i svjetovne glazbe, do glazbenog obrazovanja, improvizacije i katalogizacije. Zbog istodobnog održavanja izlaganja na više lokacija, nisam bila u mogućnosti čuti sve referate koji su me zanimali pa ovdje iznosim naslove sesija kojima sam nazočila: *Jewish traditions in context (Židovske tradicije u kontekstu)*; *Early chant (Rani koral)*; *The conductus and the beyond (Conductus i šire od njega)*; *15th-century instruments (Instrumenti 15. stoljeća)*; *Renaissance Iberia (Renesansna Iberija)*; *Early music scholarship and technology (Znanost o ranoj glazbi*

i tehnologija); *Music in the age of reform: reassessing the »Tridentine« impact* (Glazba u doba reforme: preispitivanje »tridentskog« utjecaja); *Music, silence and devotional practice in the Gualenghi-d'Este Hours* (Glazba, tišina i molitvena praksa u Časoslovu Gualenghi-d'Este); *Women and music* (Žene i glazba), *Cultural exchange* (Kulturna razmjena); *Cyclic masses* (Cikličke mise). Okrugli stol *Music, Dance and Literary Memory* (Glazba, ples i književno pamćenje), na kojemu su predstavljene radovi istraživačke grupe *Iconodanza*, bio je posvećen repertoaru i novinama u dekoraciji oslikanih stropova u srednjem vijeku. Zanimljivo je bilo čuti i iskustva vezana uz digitalizaciju rukopisnih i tiskanih izvora ili baze podataka za ranu glazbu. Osim referata, na konferenciji je izloženo i sedam postera koji su bili posvećeni određenim projektima. Uz zakusku su voditelji i njihovi suradnici objašnjavali zainteresiranima posebnosti i probleme s kojima se susreću u svojem radu. Cjelokupan program konferencije i knjižica sažetaka mogu se pronaći na web adresi: <http://www.medrenconference.org/>.

Na Med-Renu 2015. predstavile su se dvije muzikologinje iz Hrvatske. Ivana Petračić izložila je referat *The Presence of music in secular drama plays of Dubrovnik's Renaissance author Marin Držić in comparison to Italian playwrights* (Prisutnost glazbe u svjetovnim dramama dubrovačkog renesansnog autora Marina Držića u usporedbi s talijanskim dramama), koji je bio dijelom sesije *Cultural exchange* (Kulturna razmjena). U istoj sesiji sudjelovali su Moritz Kelber s referatom *Italianità as diplomatic means – Antonio Scandello's Primo Libro de le Canzoni of 1566* (Italianità kao diplomatska sredstva – Primo Libro de le Canzoni Antonija Scandella iz 1566) te Stefanie Bilmayer Frank, *Augsburg and Antwerp – hubs of cultural transfer* (Augsburg i Antwerpen – središta kulturnog transfera). Autorica ovih redaka je u sesiji *15th-century instruments* (*Instrumenti 15. stoljeća*) izložila referat *Music-making angels: Virgin and Child in an apse in the Strassmayer Gallery of Old Masters in Zagreb* (Muzicirajući anđeli: Bogorodica s Djetetom u apsidi u Strossmayerovoj galeriji starih majstora u Zagrebu). U toj su sesiji predstavljena još dva referata: John Griffiths bavio se temom *Vihuela pre-history revisited* (Revizija rane povijesti vihuele), a Ita Hijmans s temom *Filling the gap by crossing borders: an experimental construction of a mid-fifteenth century recorder-consort* (Ispunjavanje praznine prijelazom granica: probno osnivanje ansambla blok flauta iz sredine petnaestog stoljeća).

Program konferencije obogaćen je i dvama ključnim predavanjima. Birgit Lodes sa Sveučilišta u Beču govorila je na temu *Reframing Senfel* (Preoblikovanje Senfela), a Elizabeth Eva Leach sa Sveučilišta u Oxfordu na temu *Richard de Fournival's beastly envoy* (Bestijarijski izaslanik Richarda de Fournivala). Na kraju drugog dana konferencije u Église protestante de Bruxelles priređen je koncert ansambla *La Capilla* u sastavu: Rob Cuppens, kontratenor; Tore Denys, tenor; Tieven Termont, bariton; Matthew Gouldstone, bas; Jan Van Outryve, lutnja. Ovaj ansambl specijaliziran za izvedbu polifonije 15. i 16. stoljeća izveo je koncert pod nazivom *Music at the Court of Mary of Hungary* (Glazba na dvoru Marije Mađarske). Poznata i kao Marija

Austrijska ili Marija Kastiljska, ova ugarsko-hrvatska i češka kraljica bila je poznata i kao velika pokroviteljica umjetnosti, posebice slikarstva i glazbe. Rođena je u Bruxellesu 1505. godine, a upravljala je nizozemskim zemljama do 1555. Program koncerta bio je stoga posvećen glazbi 15. i 16. stoljeća: gregorijanskom koralu te skladbama iz pera autora kao što su Pierre de La Rue, Benedictus Appenzeller, Jean Richafort, Francesco da Milano, Jean Le Brung, Pierre de Manchicourt, Jean Caulery, Benedictus Appenzeller, Federicus Larchier, Roger Pathie, Josquin Desprez, Alexander Agricola i Hayne Van Ghizeghem. Posljednjeg dana konferencije organiziran je posjet Bibliothèque royale de Belgique (Belgijska kraljevska knjižnica), gdje su se mogli pogledati glazbeni rukopisi iz 15. i 16. stoljeća, među ostalim i šest rukopisa Pierrea Alamirea te Zborska knjiga burgundske dvorske kapele Ms. 5557.

Na kraju ovoga izvješća ostaje mi ugodna dužnost zahvaliti akademkinji Koraljki Kos te dr. sc. Ivi Pasini Tržec, koje su mi svojim dragocjenim savjetima, susretljivošću i strpljenjem pomogle pri istraživanju teme i pisanju referata. Zahvalila bih i Ministarstvu kulture Republike Hrvatske što je financijski potpomoglo moj odlazak u Bruxelles. Kao i prošle tri godine, Med-Ren se pokazao kao izuzetno poučno i zanimljivo iskustvo, obilježeno nizom kvalitetnih izlaganja i žustrih diskusija, koje bi se često nastavile i po završetku formalnoga dijela. Nakon što su pročitani svi referati, održan je sastanak na kojem su predstavljeni gradovi domaćini budućih Med-Ren konferencija: u srpnju 2016. to je u međuvremenu bio engleski Sheffield, a godinu kasnije susret će ponovno biti organiziran na kontinentu – u Pragu.

Vilena VRBANIĆ
Zagreb

ASTANA, KAZAHSTAN – 43. SVJETSKA KONFERENCIJA MEĐUNARODNOG SAVJETA ZA TRADICIJSKU GLAZBU (43rd World Conference of the International Council for Traditional Music), 16.–22. 7. 2015.

Međunarodni savjet za tradicijsku glazbu (International Council for Traditional Music) vodeća je etnomuzikološka organizacija koja na globalnoj razini okuplja znanstvenike, prema vokaciji etnomuzikologe, ili pak one ostale čije se interese sfere u većoj ili manjoj mjeri dotiču etnomuzikoloških sadržaja. Od osnutka 1947. godine u ideji je Savjeta korespondentnost između *osuvremenjenja* i *ovjekovječenja* tradicijskih glazbi primjenom ovjerenih pristupa stečenih razastiranjem iskustava i znanja na znanstvenim skupovima. Uz simpozije studijskih grupa, tematski organizirane prema fokusu pojedine grupe, ili kolokvije koji streme još tješnijim

problematikama, bienalne svjetske konferencije indikator su dosega i pluralizma etnomuzikologijâ.

43. svjetska konferencija Međunarodnog savjeta za tradicijsku glazbu održana je od 16. do 22. srpnja 2015. godine u Astani, prijestolnici Kazahstana. Suradnjom Savjeta s lokalnim kulturalnim organizacijama, glavno okupljalište bilo je kazahstansko nacionalno Sveučilište umjetnosti. Glavni atributi konferencije – »historijska«, riječima Salwe El-Shawan Castelo-Branco, predsjednice Savjeta, ili »nova prekretnica«, riječima Svanibora Pettana, glavnog tajnika Savjeta – povezuju se sa sudjelovanjem više od 500 delegata iz 70 zemalja, uz najveći broj kazahstanskih predstavnika, te činjenicu da je konferencija prvi put održana na području nekadašnjeg Sovjetskog saveza. Razia Sultanova (Sveučilište u Cambridgeu, Velika Britanija) te Timothy Rice (Sveučilište u Kaliforniji, Los Angeles, SAD) supredsjedali su programskim odborom, zaduženim najprije za odabir prijavljenih sažetaka/referata prema ponuđenim konferencijskim temama, a potom za njihovu užu tematsku sistematizaciju na konferenciji. Množina shvaćanja i pristupa konferencijskim temama očitovala se u svakodnevnom istodobnom odvijanju do trinaest paralelnih sesija, plenarnom predavanju, praktičnim radionicama te filmskim produkcijama. Službeni jezici konferencije bili su engleski i ruski.

Temat *Music and New Political Geographies in Turkic-speaking World and Beyond* bio je obnoviteljskih značajki; primarno, za razumijevanje posttotalitarističkih/post-sovjetskih etnomuzikologijâ, s naglaskom na kazahstanskoj koja je imala priliku etabliranja u kontekstu svjetske etnomuzikologije koju propagira i nosi Savjet. Između ostaloga, problematika predstavljenih istraživanja bila je izravno ili neizravno usmjerena i na identifikaciju nacionalnoga ukazivanjem na aktualnost dostupnih aparata u provođenju toga procesa. Primjerice, prikazivanjem sabiranja historijske građe o tradicijskoj glazbi, oživljavanjem na temelju historijskog kontinuiteta te, posljedično, institucionalizacijom kao odmicanjem od prijašnjih političkih geografija s jedne, te dihotomija novih političkih geografija uokvirenih unutar globalizacije s druge strane. Politička pomicanja mimo turkijskog govornog područja pokazala su vrlo slične učinke u osamostaljivanju tradicijske glazbe, no ipak s jačim naglaskom i zabrinutošću procesom globalizacije. Tako je, primjerice, na prvome plenarnome predavanju posvećenom upravo ovome tematu, Catherine Grant iz Australije referatom *Vital Signs: Assessing the Vitality and Viability of 100 Music Genres* prikazala rezultate i svoj doprinos istraživačkom projektu *Sustainable Futures for Music Cultures: Towards an Ecology of Musical Diversity (2009 – 2013)*, koji se odazivlje na UNESCO-ov navod o hitnosti očuvanja nematerijalne kulturne baštine. Također, i Grantova se vlastitim istraživanjem glazbene ugroženosti naslanjala na koncepciju UNESCO-ovog sistematičnog pristupa za održavanje ugroženih jezika diljem svijeta. Stremljenjem prema razumijevanju održivosti glazbe, problematici osobito poželjnoj u oblasti primijenjene etnomuzikologije, autorica je na temelju isprepletanja etnomuzikološke i lingvističke literature, domislila mjer-

ni instrumentarij »Music Vitality and Endangerment Framework« (MVEF) sačinjen od dvanaest čimbenika koje je željela ispitati. Na temelju dobivenih rezultata, ispitujući istraživače, glazbenike i ostale temeljite poznavatelje određenih glazbi/glazbenih žanrova, uspostavila je predodžbu o vitalnosti i održivosti glazbenih žanrova. U drugoj konferencijskoj temi, *Creators of Music and Dance*, kolektivistička ideja u etnomuzikologiji zamijenjena je individualističkom, što je vrlo često bilo izraženo i u samim naslovima referata. Iznijansirane etnografske potankosti u kazivanjima o poznatim ili manje poznatim pojedincima jasnije su reflektirale poteškoće, kriterije ili pak emocijske porive za stvaranjem tradicijske glazbe i plesa, te ulogu te glazbe i plesa u životu pojedinaca. U pozivnom opisu ove teme dane su naznake prema promišljanjima o umjetničkim institucijama koje, moglo bi se zaključiti, kreiraju znanstvenost i provjerenu tradicijsku glazbu i ples. U ovome slučaju osobito je bilo zanimljivo poslušati kako se odvija transmisija tradicije u akademskome kontekstu glasovite irske akademije, čemu je bila posvećena jedna cijela sesija – *Negotiating Creativity Within the Irish Traditional Performing Arts: Case Studies from the Irish World Academy of Music and Dance*, uz vodstvo Catherine Foley. Studije slučaja bile su sljedeće: *Conformity, Confrontation and Negotiation of Aesthetic Fields in Irish Traditional Step Dance Practices at the Irish World Academy* Catherine Foley; *Will I Need a Degree for this Session? The Negotiation of Aesthetic, Institution and Tradition within Traditional Music Programmes at the Irish World Academy* Nialla Keegana; »*He that Sings a Lasting Song Thinks an a Marrow-Bone*« (Yeats) *Traditional Song and Creativity at the Irish World Academy* Sandre Joyce. Oslanjajući se na nekoliko teorijskih okvira, naglašavajući prije svega teoriju prakse Pierrea Bourdieua, Catherine Foley želi izmiriti pedagoški kontekst irskoga stepa na diplomskoj i diplomskoj razini studiranja s njegovim društveno-kulturnim kontekstom, stvarajući zalog za budućnost u smislu individualnosti u kreiranju (nove) tradicije. Rastrojenost između institucionaliziranog i tradicijskog još je jasnije naglašena kod Nialla Keegana. Naime Keegan je govorio o različitosti poimanja individuacije i kreacije unutar irske akademije te izvan nje, u zajednici koja je kreirala/kreira tradiciju. Proces je to, kako je naglasio Keegan, koji iziskuje angažiranost te pregovaračku sklonost za uravnoteživanje jednoga i drugoga. Naposljetku je Sandra Joyce istaknula procese oslanjanja na tradiciju i odmaka od nje iz perspektive irske tradicijske pjesme čija je problematika, zbog ovisnosti o tekstovnome koje je bilo podložno mnogim društveno-političkim utjecajima, teže prohodna od one koja progovara o irskome plesu. Pitanje manjinskoga prvenstva, onoga što je dominacijom autoritativne mase na društvenim marginama, vrlo je komotno shvaćeno u trećoj konferencijskoj temi *Music, Dance, the Body, and Society*, tako određujući tjelesnost glazbom i obratno. Naime, i ovdje se moglo čuti o procesu (re)identifikacije i uspostavljanju različitih statusa, ponajviše koristeći glazbu u okviru rituala, relaksacijskih okoliša, ili pak inkluzivno-terapijskog primjenjivanja glazbe u svrhu postizanja socijalne empatije (autorica ovih redaka svoja je zapažanja i shvaćanja o

odnosu glazbe, plesa, tijela i društva predstavila u okviru ovog posljednje spomenutog tumačenja manjinskoga naslovivši referat »*Keep Calm and Just Dance*«: *On the Experience of the Body through Music*). Odmak od »etnomuzikološkoga standarda« i temeljenja na ishodištima etnomuzikologije, tradicijskim glazbama koje ju definiraju, osobito se može zamijetiti u ovome tematskom bloku kao premještanje težišta sa samoga glazbenog produkta na njegovu funkciju i dimenzije unutar konteksta u kojemu se koristi. *Sound Environments: From Natural to Urban Spaces and Personal Listening* temat je koji je uputio na mogućnosti suradnje etnomuzikologije i ekologije, u užem i širem značenju te riječi (koristeći rječnik novih strujanja unutar muzikologije/etnomuzikologije može se govoriti o osnaživanju ekomuzikologije). Dokumentacija, percepcija, analiza, kontekstualizacija, potiskivanje, sukob, dihotomija zvukolika i okoliša u kojima se zvukolici odvijaju, samo su neki od teorijskih i praktičnih pitanja što su zaokupili istraživače. U jednoj od zanimljivih sesija, *European Sonic Ecologies*, predstavljeni su početni rezultati istraživačkoga projekta *City Sonic Ecology. Urban Soundscapes of Bern, Ljubljana and Belgrade* (2014 – 2017). Marija Dumnić iz Srbije (*Producing Representative Sound Environments: »Old Urban Music« in Skadarlija*) rekonstruirala je urbanost i prepoznatljivost beogradske ulice Skadarlija na temelju nostalgičnih koncepata starogradske glazbe s fokusom na jednoj izvedbi uglednog skadarlijskog orkestra »Tamburica 5«; Ivana Medić iz Srbije (*Reculturation Projects in Savamala*) govorila je o *pravoj i lažnoj* rekulturaciji, glazbenoj produkciji festivala, koncerata i zabava u beogradskoj četvrti kao protučinu političke urbanizacije i pretvaranja toga dijela grada u poslovno središte; Britta Sweers iz Švicarske (*The Sonic Representation of Traditional and Modern Identity in the Public Urban Context in Bern, Switzerland*) preispitala je »propusnost« ukorijenjenosti tradicijskoga i urbanoga zvukolika središnjeg bernskog trga s obzirom na proces globalizacije i migracijski element, te Mojca Kovačič iz Slovenije (*Noise versus Music: The Perception of the Sound of Bell Ringing in Ljubljana*) je pokušala definirati pomak u auditivnom opažanju zvonjave u Ljubljani, uzimajući u obzir društveni, historijski i politički kontekst mjesta istraživanja. U tematskome bloku *Visual Representations of Music Cultures* iznesene su prednosti i nedostatci vizualnih reprezentacija kao nusproizvoda etnomuzikološkog istraživanja, od muzeja, odnosno statičnih prikaza različitih glazbenih idioma, do etnografskih filmova kao (potrebnih) dinamičnih kreatora u postupku finaliziranja i javnog izlaganja istraživanja. U okviru istoimene plenarne sesije, predavanje naslovljeno *Ethnomusicological Filmmaking and Theorising* Barleya Nortona iz Ujedinjenog Kraljevstva, potkrijepilo je historijski razvoj etnomuzikološke misli posvećene vizualnom mediju te mogućnost konstantnosti toga medija u etnomuzikološkom istraživanju. Referati u okviru konferencijske teme *New Research* doticali su se različitih područja mimo pet ponuđenih konferencijskih tema (a neki bi se referati i mogli uklopiti u prethodne konferencijske teme). Jedna od iznimno svrhovitih sesija bila je ona posvećena primijenjenoj etnomuzikologiji – *Methodological Reflections on*

Empowerment and Community Engagement. Strategies in Applied Ethnomusicology from a Comparative Perspective. Referate su izložili Mary Elizabeth Saurman iz Tajlanda (*Carving New Paths of Transmission Processes Through Community Engagement in Music and Other Expressive Arts*); moderatorica sesije Patricia Opondo iz Durbanu u Južnoj Africi (*Performance as an Analytical Framework in Applied Ethnomusicology Projects*); Ana Flávia Miguel iz Portugala (*New Ways of Engaged Ethnomusicology: Experiences in Portugal*); te Todd Saurman iz Tajlanda (*Reflections on Reflexivity in Applied Ethnomusicology*). Mary Elizabeth Saurman prikazala je važnost primijenjene etnomuzikologije pri kreiranju obrazovnog kurikuluma koji od 2007. olakšava Hmong narodu na Tajlandu razumijevanje, prenošenje, time i očuvanje vlastite tradicijske kulture. Iz pozicije nadzornice, umjetničke direktorice festivala te mentorice studentskih projekata, Patricia Opondo je predstavila dostignuća primijenjene etnomuzikologije na Sveučilištu KwaZulu-Natal kroz institucionalizaciju tradicijskog plesa i glazbe Afrike njihovim uvođenjem u obrazovni kurikulum, kroz postavljanje i oblikovanje festivala (African Cultural Calabash) unutar Sveučilišta te kroz predstavljanje programa primijenjene etnomuzikologije na Sveučilištu. Ana Flávia Miguel ukazala je na dijalogičnost etnomuzikološkoga istraživanja istražujući imigrantsku zajednicu s Cape Verdea u Portugalu; zakonitosti i potrebitosti istraživača te potraživanja i zahtjeve istraživanih. Todd Saurman je promišljao o razinama refleksivnosti kao metodološkim uporištima vlastitoga istraživanja, ali i o reflektivnosti zajednice koju je istraživao, kao okosnici kulturalnog procesa koji je rezultirao stvaranjem novoga repertoara tradicijskih pjesama Tampuan naroda u Kambodži.¹

S obzirom na opsežnost shvaćanja konferencijskih tema, sukladno tome i broj prijavljenih referata, te paralelno odvijanje velikog broja sesija, posjećenost sesija je varirala, a ponegdje i kvaliteta referata i diskusija. Bez obzira što su plenarna predavanja posvećena glavnim naslovima konferencijskih temata okupljala veliki broj delegata, ni ona ponekad nisu iznjedrila plodnu razmjenu. Ipak, čini se da su okrugli stolovi donijeli optimalnu posjećenost i očitovali zainteresiranost publike za stvaranjem produktivne diskusije. Na primjer, to je okrugli stol *ICTM and UNESCO: Briefing on ICTM Quadrennial Report to UNESCO on Activities Related to Safeguarding Intangible Cultural Heritage, and Discussion on Further Prospects*. Uz predsjedavanje i moderiranje Naile Ceribašić iz Hrvatske, predstavnice Savjeta pri UNESCO-u, svoja su istraživačka iskustva i postignute rezultate predstavili Sanubar Baghirova iz Azerbajdžana, Velika Stojkova Serafimovska iz Makedonije, Tan Sooi Beng iz Malezije, Stephen Wild iz Australije te Wim van Zanten iz Nizozemske. Prijedlog Naile Ceribašić o osnivanju nove studijske grupe unutar Savjeta koja

¹ Knjiga sažetaka te konačni program 43. svjetske konferencije Međunarodnog savjeta za tradicijsku glazbu dostupni su na http://www.ictmusic.org/sites/default/files/documents/conferences/abstract_book_2nd_edition.pdf te <http://www.ictmusic.org/ictm2015/programme> (pristup 25. ožujka 2016).

bi se isključivo posvetila tom području etnomuzikološke djelatnosti pobudio je osobitu pozornost i izazvao znatiželju o konkretizaciji prijedloga.

Neslužbeni/neprezentacijski dio konferencije činili su poslovni sastanci studijskih grupa Savjeta, uz dogovore i pregovore oko daljnjih aktivnosti/organiziranja simpozija, a zaživjele su i dvije nove studijske grupe, jedna posvećena audiovizualnoj etnomuzikologiji, a druga glazbama slavenskoga svijeta. Održavali su se i poslovni sastanci nacionalnih i regionalnih predstavnika Savjeta, glavna skupština Savjeta, izleti za sudionike te svakodnevni večernji koncerti s glazbenim programima koji su predstavljali tradicijsku glazbu turkijskog govornog područja (ponajviše kazahstanski idiom) te najuspjelije realizacije njegova inkorporiranja u zapadnoeuropski klasični idiom. Razonodi je pridonijela svakodnevna izložba publikacijâ članova Savjeta, uz veliko zanimanje za preliminarno predstavljenu *The Oxford Handbook of Applied Ethnomusicology* uredničkog dvojca Jeffa Todda Titona i Svanibora Pettana, te jednodnevna popodnevna čajanka »British High Tea« u organizaciji britanskog etnomuzikološkog društva *British Forum for Ethnomusicology*, uz prigodnu izložbu službene publikacije društva *Ethnomusicology Forum*.

Na završnoj ceremoniji posljednjeg dana konferencije u Astani, uz performans iznenađenja Catherine Foley i Colina Quigleya iz Irske, najavljena je sljedeća svjetska konferencija: 44. svjetska konferencija Međunarodnog savjeta za tradicijsku glazbu održat će se od 13. do 19. srpnja 2017. u Limericku u Irskoj, a sastajalište će biti Irska svjetska akademija za glazbu i ples. Do sljedeće svjetske konferencije preostaje vidjeti kakvo će ruho zaodjenuti etnomuzikologija. Hoće li *ovjekovječiti* gustu višeznačnost pokazanu u Astani ili će težiti *osuvremenjenju* svoje višeznačnosti?

Naposlijetku, kao memento na etnomuzikologije iz Astone autorici ovoga izvješća ostaju lijepa poznanstva i iskustvâ, osviještenje usmjerenosti vlastite istraživačke radoznalosti, ali i iščekivanje posebnog broja godišnjaka Savjeta, *Yearbook for Traditional Music*, posvećenog konferenciji.

Andreja VREKALIĆ
Virovitica

LJUBLJANA – PARNASSUS MUSICUS FERDINANDAEUS (1615), MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP, ZNANSTVENORAZISKOVALNI CENTER SAZU, 15.–16. 10.2015.

Zbirka *Parnassus musicus Ferdinandaeus* (*Ferdinandov glazbeni Parnas*) tiskana je 1615. godine kod znamenitoga venecijanskog nakladnika Giacomina Vincentija. Posvećena je austrijskom nadvojvodi Ferdinandu II. (1578. – 1637.), vladaru uže Au-

strije, koji je 1619. okrunjen za njemačko-rimskoga cara. Zbirku je priredio njegov dvorski tenorist Giovanni Battista Bonometti. Skladbe u zbirci otkrivaju Ferdinandov glazbeni ukus i interes za najnovija dostignuća talijanske, ponajprije venecijanske glazbe, koja je na dvoru u Grazu dominirala još za vladavine njegovoga oca Karla II. Zbirka sadrži 57 koncertantnih moteta za jedan do pet glasova i basso continuo iz pera 32 skladatelja. Među njima je i devet glazbenika koji su bili zaposleni na Ferdinandovu dvoru: Reimundo Ballestra, Alessandro Bontempo, Bartolomeo Mutis, Georg Poss, Giovanni Priuli, Michelangelo Rizzio, Giovanni Sansoni, Alessandro Tadei i Giovanni Valentini. Nijemac Georg Poss jedini je skladatelj u zbirci koji nije bio Talijan, dok je Reimundo Ballestra vjerojatno bio podrijetlom iz Njemačke. Međutim, i u njihovim su skladbama prisutni talijanski utjecaji buđuci da su se obojica školovali u Italiji.

Najpoznatiji skladatelj čije je djelo objavljeno u zbirci je Claudio Monteverdi (*Cantate Domino*), a ističe se i Mlečanin Giovanni Valenti, koji je od 1614. bio Ferdinandov komorni orguljaš. Neki od skladatelja koji su zastupljeni u zbirci danas su gotovo zaboravljeni, a njihovi skladateljski dometi različite su kvalitete. Ipak, svaki od njih je kroz glazbu predstavio vlastiti doživljaj Ferdinandova glazbenog Parnasa – doma muzâ, poezije, književnosti i znanja. Premda nijedno njegovo djelo nije objavljeno u zbirci *Parnassus musicus Ferdinandaes*, valja se prisjetiti da je od 1606. do 1609. zbarski pjevač (*Kapellknabe*) u Ferdinandovoj dvorskoj kapeli bio i Riječanin Vinko Jelić (zajedno sa starijim bratom Petrom). Učitelj mu je bio Talijan Matthia Ferrabosco, tadašnji zamjenik glazbenoga ravnatelja. Od 1615. do 1618. Jelić je bio instrumentalist dvorske kapele, nakon čega je prešao u službu Ferdinandova brata nadvojvode Leopolda, upravitelja biskupija u Strasbourgu i Passauu.

Povodom četiristote obljetnice objavljivanja zbirke u Ljubljani je priređen međunarodni znanstveni simpozij *Parnassus musicus Ferdinandaes (1615)*, na kojem su sudjelovali muzikolozi iz Slovenije, Hrvatske, Italije, Austrije, Češke, Slovačke, Poljske, Njemačke i Švicarske. Simpozij se održao u organizaciji studijske grupe *Tra.D.I.Mus (Tracking the Dissemination of Italian Music)*, koja, djelujući u okviru Fondazione Levi iz Venecije, proučava širenje talijanske glazbe 16. i 17. stoljeća, te Instituta za muzikologiju Znanstveno istraživačkog centra Slovenske akademije znanosti i umjetnosti. Simpozij je održan pod okriljem HERA projekta *Music Migrations in the Early Modern Age: the Meeting of th European East, West and South*. Prema riječima Metode Kokole, predstojnice Muzikološkog instituta ZRC SAZU, upravo se Ljubljana nalazi na pola puta između Graza, gdje je Ferdinand II. vladao, i Venecije, grada u kojem je objavljena zbirka *Parnassus musicus Ferdinandaes*.

Rad simpozija bio je podijeljen u osam sesija. U sesiji *Nadvojvoda Ferdinand i njegov glazbeni Parnas* povjesničar Vanja Kočevar (Ljubljana) govorio je na temu *Užeaustrijski nadvojvoda Ferdinand: od beznačajnog princa na rubu Svetog Rimskog Carstva do cara i središnje ličnosti europske politike ranog sedamnaestog stoljeća*, a Metoda Kokole (Ljubljana) na temu *Glazbeni Parnas nadvojvode Ferdinanda u Grazu*. U sesiji

Ferdinandov glazbeni repertoar Chiara Comparin (Padova) predstavila je referat *Il secondo libro de mottetti de una e due voci (Venecija, 1612) Antonija Gualtierija i duhovni koncerti za nekoliko glasova i basso continuo na području Veneta početkom sedamnaestog stoljeća*, a Klemen Grabnar (Ljubljana) referat *Missa Percussit Saul mille Pietra Antonija Bianca: glazbena uspomena u Grazu na putovanje nadvojvode Ferdinanda po Italiji*. Autori i naslovi izlaganja u sesiji *Glazbene ustanove poljskog, bavarskog i transilvanijskog dvora* bili su sljedeći: Barbara Przybyszewska-Jarmińska (Varšava), *Glazbeni kontakti između dvorova poljskog kralja i nadvojvoda uže Austrije (1592-1619) i širenje musicae modernae u srednjoj i istočnoj Europi*; Britta Kägler (München), *Talijanizirana dvorska kapela? Strani glazbenici na kneževom dvoru u Münchenu na prijelazu šesnaestog stoljeća* (pročitala Metoda Kokole); Peter Király (Kaiserslautern), *Strani glazbenici na transilvanijskom dvoru Sigismunda Báthoryja*. U sesiji *Habsburgovci Michalea Žáčkova Rossi (Prag)* predstavila je rad »[...] questo Bassista è buona persona [...]«: *kraj službe carskog glazbenika*, a Tomasz Jeż (Varšava) rad *Glazbeno pokroviteljstvo obitelji Habsburg u isusovačkoj Šleziji*.

Drugi dan simpozija započeo je sesijom *Skladatelji zbirke Parnassus musicus Ferdinanda*, a izlaganja su predstavljena sljedećim redoslijedom: Aleksandra Patalas (Krakov), *Prisutnost G. B. Cocciola u zbirci Parnassus musicus Ferdinanda i njegovo djelovanje u poljsko-litavskoj zajednici*; Herbert Seifert (Beč), *Giovanni Sansoni (oko 1593, Venecija? – 1648 Beč): kornetist, maestro dei concerti i skladatelj u Grazu, Veneciji i Beču*; Katharina Aberer (Basel), *Glazba Bartolomea Mutisa, grofa iz Cesane*. U idućoj sesiji pod naslovom *Glazba u zbirci Parnassus musicus Ferdinanda (1615) i srodne zbirke* također u iznesena tri referata: Joachim Steinhilber (Heidelberg), *Paralelna uglazbljenja u zbirci Parnassus musicus Ferdinanda*; Domen Marinčič (Ljubljana), *Notacija bassa continua u zbirci Parnassus musicus Ferdinanda*; Marina Toffetti (Padova), *Od Milana do Graza: milanski skladatelji u zbirci Parnassus musicus Ferdinanda*. U sesiji *Općeniti stil u zbirci Parnassus* predstavljani su sljedeći referati: Rudolf Flotzinger (Graz), *Jedna samostanska usporednica zbirci Parnassus musicus Ferdinanda* (u odsutnosti autora priopćenje je pročitao Jurij Snój); Jana Bartová (Bratislava), *Speerove obradbe Cozzolanijevih solističkih moteta i uloga obligatnih glazbenih instrumenata u razvoju duhovnih koncerata za manje sastave*; Martin Fiala (Steyr), *O. Sebastian Ertel i njegova duhovna djela (1611-1617)*. U završnoj sesiji *Doba putujuće glazbe i glazbenika* predstavili su se Stanislav Tuksar (Zagreb) s referatom *Giorgio Alberti, Tomaso Cecchini i Ivan Lukačić unutar splitske glazbene kulture ranog sedamnaestog stoljeća* i Vjera Katalinić (Zagreb) s referatom *Vinko Jelić (1596 – nakon 1636) i Ivan Lukačić (1575/85/87 – 1648): dva migranta između Sredozemlja i srednje Europe (borba s digitalnim vjetrenjačama)*.

U sklopu simpozija u Atriju ZRC-a održan je koncert *Parnassus musicus Ferdinanda (1615): Moteti za austrijskog nadvojvodu Ferdinanda*. Nastupio je ansambl *Musica cubicularis*, u sastavu Perrine Devillers, sopran; Bernhard Landauer, kontratenor; Christopher O’Gorman, tenor; Matthew Baker, bas; Domen Marinčič,

čembalo i Tomaž Sevšek, pozitiv. Publici su predstavili izbor moteta objavljenih u zbirci *Parnassus musicus Ferdinandaeus*, koje su skladali Georg Poss, Bartolomeo Barbarino, Bartolomeo Mutis, Giovanni Valentini, Nicolò Coradini, Francesco Casati, Federico Coda, Giacomo Brignoli, Andrea Cima, Francesco Turini, Flaminio Comanedo, Vincenzo Pelegrini i Reimundo Ballestra. To je inače bio četvrti koncert pete sezone uspješnog ciklusa *Harmonia concertans – Stara glazba na Novem trgu*. Simpozij je pružio i mogućnost da se održi sastanak suradnika na projektu HERA MusMig i radionica vezana uz bazu podataka, kao i sastanak studijske grupe *Tra.D.I.Mus*. Detalji o simpoziju dostupni su na web adresi: <http://parnassus-conference.zrc-sazu.si/>, a radovi za tisak pripremaju se u muzikološkom znanstvenom časopisu *De musica disserenda*.

Zahvaljujući kvalitetnim priložima simpozij je od opće slike o Ferdinandu – »zanemarenom« vladaru Graza – preko bogate mreže političkih, društvenih i kulturnih veza dvorske kapele u Grazu s Münchenom, Krakovom, Venecijom, Milanom, Firencem i Pragom, pružio detaljan uvid u zbirku *Parnassus musicus Ferdinandaeus* i kontekst njezina nastanka. Štoviše, naglašena je važnost migracijâ glazbe i glazbenika, razmjena znanja, ideja i stilova. Iz istih razloga iz kojih su migrirali u 16., 17. i 18. stoljeću, glazbenici migriraju i danas. Pa ipak, valja naglasiti da su to sve pozitivni aspekti migracija i da su takve migracije – osim u iznimnim slučajevima – dobrovoljne. Velike migracije kojima svjedočimo od ljeta 2015. u tome su bitno drugačiji.

Vilena VRBANIĆ
Zagreb

LUCCA - NINETEENTH-CENTURY MUSIC CRITICISM, MEĐUNARODNI SKUP, CENTRO STUDI OPERA OMNIA LUIGI BOCCHERINI, LUCCA – PALAZZETTO BRU ZANE, VENECIJA, 10. – 12. 11. 2015.

U Lucci, rodnom gradu Boccherinija i Puccinija, u srednjovjekovnom zdanju Complesso monumentale di San Michele, koje je do 1972. godine bilo samostan sv. Klare, održana je od 10. do 12. studenoga 2015. godine međunarodna muzikološka konferencija pod naslovom *Nineteenth-Century Music Criticism*. Organizirali su ga Centro Studi Opera Omnia Luigi Boccherini iz Luce i Palazzetto Bru Zane – Centre de musique française iz Venecije, a u suradnji s Observatoire interdisciplinaire de création et de recherche en musique (OICRM) iz Montréala. Članovi programskog i organizacijskog odbora bili su: Marita Fornaro Bordolli (Universidad de la República, Urugvaj), Teresa Cascudo (Universidad e La Rioja, Španjolska),

Michel Duchesneau (Université de Montréal /OICRM, Kanada), Katharine Ellis (University of Bristol, UK), Roberto Illiano (Centro Studi Opera Omnia Luigi Boccherini, Italija), Étienne Jardin (Palazzetto Bru Zane, Italija), Massimiliano Locanto (Università degli Studi di Salerno, Italija), Fulvia Morabito (Centro Studi Opera Omnia Luigi Boccherini, Italija), Gemma Pérez Zalduondo (Universidad de Granada, Španjolska) i Luca Lévi Sala (Yale University, USA). Službeni jezici konferencije bili su engleski, francuski i talijanski.

Tijekom trodnevne konferencije predstavljeno je pedeset izlaganja, dva plenarna predavanja i 48 u okviru 12 sesija. Pritom su uvodna i zaključna sesija bile »jednoglasne«, a ostale »dvoglasne«, dakle po dvije su se odvijale istodobno. Nažalost to »dvoglasje« ne pruža mogućnost istodobnog slušanja, kako je to u glazbi slučaj, pa se uvijek mora birati što će se poslušati. Premda je tomu tako, vaša izveštiteljica će ovdje navesti sva izlaganja, kako bi se dobio uvid u cjelovitost konferencije.

Prvo plenarno predavanje *Music Criticism, Generic Contracts, and Speech Acts* održala je Katharine Ellis, a drugo Teresa Cascudo pod naslovom *Discourse and Transfer: Two Key-concepts for the Study of Musical Criticism in the Context of the Digital Age*. Sesije su bile organizirane po tematskim krugovima: 1) *Musical Aesthetics and Criticism*, 2) *Music Criticism in Spain, Argentina and Uruguay*, 3) *Music Criticism in France*, 4) *Criticism and Italian Opera I* (premda nije bilo II. sesije istog naslova!), 5) *Performing Practice and Criticism*, 6) *Nineteenth-Century Music Criticism*, 7) *Wagner and Criticism*, 8) *Composers as Critics*, 9) *Theatrical Press*, 10) *Music Criticism in Portugal and Brasil*, 11) *Twentieth-Century Operetta* (naslov je otisnut greškom umjesto *Writings on Music*), 12) *Musical Criticism and the Press*.

U uvodnoj sesiji svoja su priopćenja izložili: Michael Ward (USA), »*Absolute Philosophy? Gender, Nationalism, and Jewishness in Eduard Hanslick's Formalism*»; Žarko Cvejić (Srbija), *Demons, Charlatans, and Fallen Angels of Music: Subjectivity in Early Nineteenth-Century Philosophy and the Reception of Virtuosity in Contemporary Music Criticism*; Oren Vinogradov (USA), *Composing a New German Aesthetic: Labels and Self-Determination among German Critic-Composers within the Program Music Debate*; Karolina Kolinek-Siechowicz (Poljska), *Nineteenth-Century Music Criticism as the Source of Narrative Thinking about Music*.

Teme priopćene u prvim dvjema paralelnim sesijama bile su sljedeće: Sara Navarro Lalanda (Španjolska), *Musical Criticism around the Royal Conservatory of Music and Declamation Maria Cristina of Madrid (1830-1854)*; Consuelo Pérez Colodrero (Španjolska), *(Re)Discovering Andalusian Cultural Identity: Music Criticism through »Galería de músicos andaluces contemporáneos« (Havana, 1927) by Francisco Cuenca Benet (1872-1943)*; Diana Díaz Gonzáles (Španjolska), *New Directions in Spanish Music Criticism in the Nineteenth-Century: The Leadership of Manuel Manrique de Lara in the Press*; Melanie Plesch (Australija), *The »Boletín Musical« (1837) and the Reception of Romantic Thought in Nineteenth-Century Buenos Aires*; Marita Fornaro

Bordolli (Urugvaj), *Local Tensions and European Bonds: The Role of »Montevideo Musical« in Montevideo's Musical Life of the Late Nineteenth Century*; Séverine Féron (Francuska), *Castil-Blaze (1784-1857), fondateur de la critique musicale en France: Bilan d'une carrière et perspectives*; Marica Bottaro (Italija – Francuska), *Le riflessioni timbriche de François-Joseph Fétis nella »Revue musicale« e nella »Revue et gazette musicale de Paris«*; Hanae Tsukada (Japan), *Criticism of Piano Music in the 1830s France and the Changing Aesthetic Perspectives on Instrumental Music: A Study of Music Reviews in »Le Pianiste« and »Gazette musicale de Paris«*; Sylvia Kahan (USA), *Music Reporting of Paris's 1878 Exposition Universelle: Twenty-two Articles by Émile-Mathieu de Monter for the »Revue et Gazette musicale de Paris«*.

Drugi dan konferencije počeo je dvjema paralelnim jutarnjim sesijama, na kojima su predstavljena sljedeća izlaganja: Chloe Valenti (UK), *Throats, Ears and Force-Pump Operas: 'Sick' Audiences and Singers in Nineteenth-Century Italian Opera*; Ingeborg Zechner (Austrija), *London's Italian Opera as a Topic of International Interest to Nineteenth-Century Musical Criticism*; Cristina Scuderi (Austrija), *Describing Divas: Verdian Singers and Musical Criticism in the Press of the Post-unitarian Italy*; Cecilia Nicolò (Italija), *Il caso Verdi fra Lucca e Ricordi strategie editoriali attraverso »L'Italia musicale« e la »Gazzetta musicale di Milano«*; Demosthenes Fistouris (Grčka), *The Italian Musical Criticism of the Late Nineteenth Century and the Rivalry of the Dipole Ricordi-Sonzogno Foreshadowed the Case of Spyros Samaras – From the Apotheosis of »Flora Mirabilis« to the Condemnation of »Lionella« and again to the Great Successful Score of »La Martire«*; Nancy November (Novi Zeland), *The String Quartett in Early Nineteenth-Century performance and Criticism*; David Hurwitz (USA), *Vibrato in the Classical Orchestra: A Nineteenth Century Case Study*; Walter Kreyszig (Kanada – Austrija), *Tracking the Compositional Process of Johann Sebastian Bach's »Zwölf Choräle« in the Birnstiel Edition of 1765: Abbé Georg Joseph Vogler's »Verbesserungen« and »Reduktionen« and Carl Maria von Weber's »Einleitung« and »Zergliederung« in the Context of Nineteenth-Century Harmonic Practices in Germany*; Marita Fornaro Bordolli (Urugvaj), *Johanna Kinkel's »Trinklied für Männerchor«: A Reactive Response to Nineteenth-Century Music Criticism?*; Thomas Radecke (Njemačka), *Franz Liszt's General German Music Society (ADMV) and the Rise of Russian Music in Germany towards 1900 in Disputing German and Russian Music Criticism*; Ana Maria Liberal (Portugal), *»Mr. Strauss Compositions Can Be very Rich and Invaluable but... They Stun Me!« – Music Criticism in Porto in the »Belle Époque«*.

Istog je dana konferencija nastavljena u poslijepodnevnim satima dvjema paralelnim sesijama, na kojima su se autori pozabavili sljedećim temama: Nicola Montez (Italija), *Nel laboratorio del genio: la produzione critica del giovane Wagner*; Rainer Kleinertz (Njemačka), *Richard Wagner's Open Letter »Über Franz Liszt's Symphonische Dichtungen« in the »Neue Zeitschrift für Musik« (1857)*; Yaël Hêche (Švicarska), *»Ich sah venezianische Dolche und Spione des Rates der Zehn, ich atmte die üppige Luft Zyperns«*. *Richard Wagner critique musical à Paris et »La Reine de Chypre« de Fromental*

Halévy; José-Ignacio Suárez (Španjolska), *The Image as Criticism in the First Wagnerian Reception in Madrid (1876-1914)*; Guillaume Bordry (Francuska), *Barnum et les Romains: Critique, claqué et réclame dans les »Soirées de l'orchestre« d'Hector Berlioz*; James Arnold (UK), *»Les plaisirs de l'imagination sont les seuls réels«: Grétry's Writings and the Expansion of Musical Thought at the Beginning of the Nineteenth Century*; Ada Aynbinder (Rusija), *P. I. Tchaikovsky as Critic*; Stephanie Klauk (Njemačka), *La musica di Wolfgang Amadeus Mozart negli scritti di Ernst Theodor Amadeus Hoffmann*.

Posljednji, treći dan konferencije počeo je također »dvoglasno«. Tijekom prijepodneva izložena su sljedeća priopćenja: Jeroen van Gessel (Nizozemska), *Speaking for Whom? Thirty Years of Opera Reviews in Strasbourg (1886-1918)*; Erin Fulton (SAD), *Nativist Rhetoric in the Opera Journalism of Antebellum New York City*; Wolfram Boder (Njemačka), *Louis Spohr's Last Opera and Its Reception in Nineteenth-Century Music Criticism – A Case Study*; Mariana Calado (Portugal), *An Approach to Music Criticism in Portugal in the Second Half of the Nineteenth Century*; Mónica Vermes (Brazil), *The Music in the Theaters of Rio de Janeiro (1890-1900): Concert Series, Music Criticism and Conflicting Cultural Projects in the Early Years of the Republic*; Maria Teresa Arfini (Italija), *Beethoven e Mendelssohn nel pensiero di Adolf Bernhard Marx*; Mariateresa Storino (Italija), *'Beyond' the Absolute Music: »Die Symphonie nach Beethoven« by Felix Weingartner*; Renato Ricco (Italija), *»La musica non imita e non esprime che lo stesso sentimento in persona«: su alcune riflessioni leopardiane intorno alla musica*; Diau-Long Shen (Njemačka), *E. T. A. Hoffmann's Evaluation of Mozart as »Inimitable Creator of the Romantic Opera« in His Music Criticism*.

Zaključna, poslijepodnevna sesija bila je, kako je već navedeno, opet »jednoglasna«. U komornijem sastavu od uvodne, jer su mnogi sudionici već ranije oputovali, svoja su izlaganja priopćili: Antonella D'Ovidio – Elena Oliva (Italija), *Modi e temi della critica musicale sui quotidiani italiani nella seconda metà dell'Ottocento*; Thomas Delpeut (Nizozemska), *Semantic Pallets of Music Criticism: Adapting Musical Ideologies in Dutch Concert Reviews in »Caecilia« (1844-1917)*; Marc Ernesti (UK), *1813, Vienna, and a Re-print of the »Allgemeine musikalische Zeitung«: Notes on Intertextuality in German Music Media around 1800*; Sanja Majer-Bobetko (Hrvatska), *Croatian Music Criticism in the Nineteenth Century. The Present State of Research with Special Emphasis on Criticism Written in Croatian*; Anne Reese Willén (Švedska), *The Institutionalization and Professionalization of the Musical Press in Sweden during the Nineteenth Century*; Kerry Murphy (Australija), *A Counterpoint of Critical Voices*.

Kako je razvidno iz naslova sesija i izlaganja, pedesetak znanstvenika iz 22 države s pet kontinenata razmatralo je glazbenu kritiku 19. stoljeća s vrlo različitih motrišta, od teorijskih promišljanja i interpretacija preko terminoloških pitanja, predstavljanja glazbene kritike u pojedinim državama (s blagim naglaskom na onima iz romanskoga svijeta) odabranog tiska i/ili glazbene kritike žanrova, studija recepcije do *case studies* o kritičkim osvrtima na pojedine skladatelje, odnosno o

samim kritičarima. Navedimo na kraju da su svi sažetci dostupni na: <http://www.luigiboccherini.org/Programme%20Music%20Criticism.pdf>.

Sanja MAJER-BOBETKO
Zagreb

WARSAW – MUSIC MIGRATION IN THE EARLY MODERN AGE: CENTRES AND PERIPHERIES – PEOPLE, WORKS, STYLES, PATHS OF DISSEMINATION AND INFLUENCE, 6.–7. 5. 2016.

The international musicological MusMig conference took place in Warsaw on 6 and 7 May 2016. The full name of the MusMig project is **Music Migrations in the Early Modern Age: the Meeting of the European East, West and South**. The conference was organised as the final meeting of a HERA project, whose participants included researchers from Croatia, Germany, Poland and Slovenia, under the leadership of Professor Vjera Katalinić. The full title of the conference was *Music Migration in the Early Modern Age: Centres and Peripheries – People, Works, Styles, Paths of Dissemination and Influence*. The conference provided a fitting coda for the whole thirty-six-month long project. Its participants' list included more than 20 researchers from the above-mentioned project countries, as well as two keynote speakers: Prof. Reinhard Strohm (Oxford) and Prof. Ivano Cavallini (Palermo).

The first day of the conference took place in a historic venue: the ballroom of the Tyszkiewicz Palace, now part of the main campus of the University of Warsaw. After an opening address by the Deputy Dean of the Department of History Prof. Kazimierz Lewartowski, the Director of the Institute of Musicology Prof. Sławomira Żerańska-Kominek, and the project leader Prof. Vjera Katalinić, the keynote speaker Prof. Strohm delivered the opening lecture entitled *Migration, Reception or Tradition? The Wanderings of Music*. In the lecture, Professor Strohm provided definitions of the key terms of the project, including migration, travel, identity, unification of musical styles, influence, reception and diaspora. He exemplified the latter term using the example of the eighteenth-century diaspora of Italian musicians, whose presence and influence in many European countries (both central and peripheral) virtually dominated the musical culture of the period.

The first session comprised three papers. The first speaker in the session was Barbara Przybyszewska-Jarmińska (Warsaw), whose presentation was entitled *Music Repertory in the 17th Century Commonwealth of Poland and Lithuania. Import, Production, Export*. The speaker presented seventeenth-century musical collections and repertoires, whose records are preserved for various Polish musical centres

from the period. The paper focused on the work of foreign composers visiting Poland (both on the music that they brought with them, composed earlier, and on the pieces composed during their sojourns in Poland). Leaving Poland, after their longer or shorter stays, the composers routinely took with them copies of music which they had composed in Poland, as well as copies of music by local Polish artists. By doing so, they became agents of musical diffusion, popularising the repertoires created at the courts of Polish kings, aristocrats and nobles. The artists mentioned in the paper included Giulio Cesare Gabussi, Asprilio Pacelli, Tarquinio Merula, Giovanni Francesco Anerio. The second speaker in the session was Tomasz Jeż (Warsaw), whose presentation was entitled *The Music Library as a Pre(-)text for Repertoire Transmission. The Italian Music Collection of Daniel Sartorius from Breslau*. The presentation focused on the important role of the library, not only as a place of preservation of repertoire records, but also as a centre of influence shaping the culture of the period. This statement was exemplified using an example of the libraries of three collectors from the city of Wrocław (then called Breslau, and the capital of the Habsburg-controlled region of Lower Silesia). The collectors include the organist Ambrosius Profe (1589-1661); Daniel Sartorius (1612-1671), a teacher in Wrocław's St Elisabeth College; and the humanist Thomas Rehdiger (1540-1576). The last speaker in the session was Klemen Grabnar (Ljubljana). His paper was entitled *The 'Literaniarum liber' (SI-Lnr, Ms 344): Transmission of Musical Litanies from Graz to the Duchy of Carniola*. The presentation opened with a brief overview of the importance of litany as a genre in seventeenth-century Catholic Europe, and moved on to point out the strong connection in terms of litany repertoire between Bavaria and Inner Austria, which is proved by the existence of 'Litaniarum liber', a book by Karl Kuglmann of Graz dedicated to the prince-bishop of Ljubljana, whose analysis was the main focus of the paper.

The second morning session again comprised three papers. The first speaker was Katarina Trček (Ljubljana), whose paper was entitled *Migration Flows in the 17th and 18th Centuries in the Territory of Today's Slovenia*. The paper provided an overview of statistical data related to the migration of musicians from various musical centres into the territory of today's Slovenia. Many foreign musicians settled in Slovenia permanently, becoming prominent and well-integrated members of the local communities, and contributing to the local musical culture. According to Trček's research, the immigration of musicians into Slovenia was a surprisingly widespread phenomenon: in the time period which she has researched, the number of immigrant musicians was at least several hundred. The second speaker in the session was Berthold Over (Mainz). In a paper entitled *Düsseldorf – Zweibrücken – Munich. Musicians' Migrations in the Wittelsbach Dynasty*, Over provided an overview of the employment of musicians by selected branches of the Wittelsbach family, one of the prominent German aristocratic houses, attempting to answer a question if there is evidence of the »loaning out« of musicians (composers, singers, in-

strumentalists) between the different branches of the family. Did close political alliances also result in mobility opportunities for musicians between different courts within the Wittelsbach family? The presentation analysed the cases of several musicians who were employed in turns by different branches of the family, suggesting that there is evidence of cultural cooperation between parts of the Wittelsbach family. The last speaker was Szymon Paczkowski (Warsaw), whose paper was entitled *The Musical Interests and Patronage of Christoph von Wackerbarth (1662-1734)*. Wackerbarth was a prominent figure at the Polish-Saxon court in Dresden, and a music-lover who surrounded himself with a hand-picked group of talented musicians, and even insisted on their accompanying him in his travels. He was also one of the people responsible for employing musicians in the Dresden Hofkapelle. The paper presented profiles of some of the musicians from Wackerbarth's circle and provided information about his activities as a music patron.

The afternoon session comprised four papers. The first paper was *Operas, Dialogues and Oratorios Based on the Book of Judith in 17th- and 18th-century Europe. Migrations of Subject, Libretti and Musicians*, delivered by Anna Ryszka-Komarnicka (Warsaw). The Biblical Judith was one of the most preponderant recurring characters in the musical culture of the seventeenth and eighteenth century. Judith's story became very popular with the audiences by virtue of its emotional appeal, ingenious plot twists and also its potential for interpretation which could suit the current political context and needs of the moment. »Judith pieces« were written by many noted poets and composers, but the most important surge of the popularity of this character can be associated with Metastasio's libretto *Betulia liberata*. The paper tracked the migration of this fascinating and important motif. The second speaker was Aneta Markuszewska (Warsaw), whose paper *Eumene: a Case Study of an Opera Hero Migration in the Early Modern Age* focused on the migration of a group of librettos presenting the life of Eumene, a heroic ancient Greek general in the armies of Alexander the Great. Though somewhat forgotten today, Eumene was a very popular character on the seventeenth- and eighteenth-century operatic stages. The paper comprehensively presented the European migration of Eumene, showing links between particular librettos and the manner of presentation of Eumene in selected productions of the opera. On a broader plane, the paper offered some remarks on the phenomenon of the migration of tropes, themes, plot formulas and characters in early modern opera. The third speaker was Metoda Kokole (Ljubljana), who presented a paper entitled *Did Andrea Bernasconi Compose 'Adriano in Siria' Twice?* Bernasconi was one of the most celebrated eighteenth-century opera composers, which is proved by the fact that his arias are present in a great many collections around the world. One such collection, comprising over 100 various compositions (including 85 arias) belonged to Count Ignaz von Attems and his wife Josepha in Graz (today it is in the collections of the Provincial Archives of Maribor, Slovenia). In the collection, there are 13 arias by Bernasconi,

several of which come from his version of *Adriano in Siria* by Metastasio. While records exist that Bernasconi received a commission for *Adriano in Siria* in 1755 from the court of Munich, the arias preserved in the von Attempts collection do not match the surviving score from Munich. Kokole suggests that Bernasconi must have composed one more version of *Adriano* for a production in Milan, around 1736, a version whose existence scholars have so far not suspected. The presentation makes a compelling case that the study of repertoire migrations in smaller collections, such as the one on which Kokole based her research, can be a rich source of knowledge about hitherto under-researched activity of even major composers.

The last speaker in the session was Lucija Konfic (Zagreb), whose paper was entitled *Stratico and Tartini – Student and Master. G. M. Stratico's Music System in Comparison with Tartini's Music Theory*. Konfic in her presentation showed the transfer of knowledge and ideas from mentor to student, using the example of Stratico and Tartini. Konfic spoke about the shared ideas and performance styles of musicians in such mentor-student teams, but also presented the underlying differences, e.g. in their understanding of and attitudes to music theory. The last paper planned for this session, entitled *Schikaneder in Ljubljana. Repertoire Transmission Routes* regrettably had to be distributed among the participants in printed form, due to the illness and absence of the speaker, Nataša Cigoj Krstulović (Ljubljana).

The first day of the conference came to a close with an evening concert of Il Tempo Baroque Ensemble conducted by the ensemble's founder, the violinist Agata Sapiecha. The concert, entitled *At the Polish Royal Court in the 17th Century*, took place in the Carmelite Church (located in the historic street of Krakowskie Przedmieście, no 52/54). The programme included the work of Polish and foreign composers who had links with the Polish court: Marco Scacchi, Giovanni Francesco Anerio, Aldebrando Subissati, Marcin Mielczewski, Bartłomiej Pękiel and Kaspar Förster the Younger. The first musician, Marco Scacchi (d. 1662 in Gallese, Lazio) was an Italian composer and instrumentalist, who became a court musician to king Sigismund III Vasa, and eventually rose to the position of *maestro di cappella* at the court of kings Władysław IV and John II Casimir Vasa. All in all, Scacchi spent more than 20 years in Poland and went back to Italy in 1649 or 1650. He was not only a notable composer, but also as a theoretician of music, whose theoretical work was famed throughout Europe. During the concert, we heard two pieces by Scacchi, a psalm *Cantate Domino* and a concerto *Beatus Laurentius*, which were both preserved in a copy whose provenance can be traced to the region of Silesia. The concerto is an especially interesting composition thanks to its innovative use of rhetorical devices and *stile recitativo*. The second composer, Giovanni Francesco Anerio (1567-1630), was a native of Rome. He came to Poland probably in the second half of 1624 and worked as *maestro di cappella* at the court of Sigismund III Vasa. Anerio mostly specialised in religious

music, including polychoral masses, church concerts etc. Sadly, most of his work was lost during his journey from Poland to Italy in 1630. The composer fell ill and decided to break the journey in Graz in order to recover. Sadly, he died there, and the box in which he carried the copies of his compositions (which he had prepared with a view of publication in Italy) appears to have been lost, which constitutes a great loss to scholars of this period.

The next musician in the concert programme, Aldebrando Subissati (1606-1677) was a virtuoso violinist. Subissati was born in Fossombrone (Marche) in the duchy of Urbino, but for many years was active as a musician in Rome, under the patronage of the noble Barberini family. In 1640s he travelled to Passau, Olomouc and Vienna in the suite of his then-patron, Archduke Leopold Wilhelm of Austria. Records exist of his stay in Poland in the years 1650-1654, when he was the highest paid violinist at the royal court. In 1654 Subissati left for Italy, and it appears that he did not return to Poland. During the concert, we heard the 15th sonata from his *Il primo libro delle sonate di violino*, written in the years 1675-76. The manuscript version of the book has been preserved in Subissati's native town of Fossombrone. The sonata is in truth a quasi-improvised toccata, which appears to be inspired by Anerio's collection *Antiphone, seu sacrae cantiones* (composed before he became the *maestro di cappella* at the Polish court). More specifically, it appears to be inspired by Anerio's antiphon *Domine ostende* for two sopranos and organ, which also appeared in the concert programme.

The next composer whose work we heard was Marcin Mielczewski (d. 1651). He was the first Polish musician in the programme. We heard his canzona (a *tre* for two violins, bassoon or viola da gamba and basso continuo) and a sacred concerto *Sub tuum praesidium*. For most of his career, Mielczewski lived and worked in Warsaw and also in some aristocratic residences throughout Poland, as well as in his own rural estate. Though he does not appear to have travelled much outside Poland, thanks to the copies of his compositions, which were circulated in Europe, he became internationally known as a composer. During the concert, we heard his canzona, whose characteristic feature was the alternation of parts which called for technical virtuosity and freedom of expression and those that showcased sophisticated polyphony.

Without doubt, one of the highlights of the concert was *Dulcis amor Jesu*, composed by Bartłomiej Pękiel (d. approx. 1670), with its innovative dissonant harmony, and great depth of expression and emotion. Pękiel is undoubtedly one of the greatest composers of the Polish Baroque. In the early years of his career, he worked at the Vasa court as an organist, then deputy *maestro di cappella*, and finally as *maestro di cappella*. In the years 1655-56 his name appeared in the list of musicians employed by the imperial court in Vienna, and from 1658 (probably to his death) he served as *maestro di cappella* of the royal court chapel in the Wawel Castle in Kraków (Cracow). Even though, just as Mielczewski, Pękiel does not appear to

have travelled much outside Poland, his compositions achieved international recognition and were known in Sweden, Germany and Slovenia.

Among the composers who had ties to Poland probably the most well-travelled was Kaspar Förster the Younger (1616-1673). He was a native of Gdańsk and there are records of his sojourns in Warsaw, Copenhagen, and Hamburg, and there is also some evidence that he probably worked in Stockholm. He studied under Marco Scacchi in Poland and then under Giacomo Carissimi in Rome. He also made many travels to Italian musical centres during his career. In 1637 he became a member of the royal court chapel of king Władysław IV, where he worked until 1652. In the years 1652-55 and 1661-67 he worked as *maestro di cappella* at the court of Fredrick III of Denmark, and in the years 1655-1657 he served in the same capacity for St Mary's Church in Gdańsk. During the concert, we heard his *La Sidon* sonata, dedicated to the German violinist Samuel Peter von Sidon, which features elements of the *stylus phantasticus*, for which the masters from North Germany were renowned, and which Förster probably studied at first hand. Another piece by Förster that we heard was a very interesting Biblical dialogue entitled *Dialogus de Judith et Holoferne* (alternative title: *Viri Israelite*) for four voices (SATB) and instrumental ensemble. All in all, the evening concert was a fitting closure for the first day of the conference. We heard very interesting pieces from various composers, whose music was heard in the seventeenth century, not only at the Polish court of the Vasa kings, but also in many other musical centres throughout Europe. It was very poignant to listen to a programme that brought together pieces from such diverse composers, who all in their different ways contributed to the Polish musical culture of the period.

The venue for the second day of the conference was the Institute of Art of the Polish Academy of Sciences (located at ul. Długa 26). The conference sessions took place in the Sobieski Hall. The first speaker in the morning session was Harry White (Dublin), whose presentation was entitled '*Attending His Majesty's State in Ireland': German and Italian Musicians in Dublin, 1700-1762*'. White showed how during the period of relative calm and stability that followed the Williamite War (1690-1691), Ireland became an attractive destination for musicians from continental Europe and from London. The group of immigrant musicians in that period included among others Johann Sigismond Cousser, Matthew Dubourg and the best-known among them, Francesco Geminiani. The presentation showed how their activities contributed to fostering the tradition of English and Italian musical genres in Ireland, and their consequences for Irish musical culture. The second speaker was Olga Dadiomova (Minsk), whose paper was entitled *Musicians in the 17th Century Grand Duchy of Lithuania and their Contribution to the Russian Musical Culture*. Dadiomova talked about the role of musicians from the historical Grand Duchy of Lithuania (whose territory included today's Belarus) in Russian musical culture, using the example of the careers of Nikolay Diletsky and Simeon Polotsky. The

last paper in this session, entitled »*Quid agat musica in tarantis & in aliis morbis*« – *Ideas on Music Therapy in 'Dissertatio VI' (1695) by Giorgio Baglivi*, was delivered by Stanislav Tuksar (Zagreb). The speaker presented the career of Giorgio Baglivi, a physician who pursued medical studies in many European universities and finally settled in Rome, where he established a successful practice and became celebrated for his original theories regarding music therapy, and, more generally, the influence of music on the human organism. Baglivi's theories gained popularity and his works were translated into many European languages, making him something of a celebrity.

The second morning session also comprised three papers. The first was delivered by Gesa zur Nieden (Mainz). The presentation was entitled *Music and the Establishment of French Huguenots in Northern Germany during the 18th Century* and talked about the establishment of Huguenot enclaves in North Germany, e.g. Glückstadt and Bützow. The Huguenots preserved their traditions, including musical traditions, because the immigrant communities also included church cantors. A comparison of the music coming from the Huguenot communities and neighbouring German communities proves that the Huguenots managed to preserve their distinct tradition. The next speaker was Maja Milošević (Zagreb), whose paper was entitled *From the Periphery to the Centre and Back: the Case of Giuseppe Raffaelli (1767-1843) from Hvar*. Milošević presented the biography of Giuseppe Raffaelli, a priest, organist and composer who worked in various Italian centres (mostly Venice and Padua), and who in 1804 decided to come back to his native island of Hvar to continue his music career in a more provincial setting. Raffaelli's biography is an interesting case of a migration from the peripheries to the centre and back again. The session was concluded with a poster presentation. The poster, authored by Janusz Hofmann and Maik Köster (Mainz) showcased their part of the MusMig project, called *Representing Networks – Challenges and Perspectives*, which focused on the issues connected to the project database and to the visual presentation of the data gathered during the project.

The afternoon session comprised two papers. The first, presented by Vjera Katalinić (Zagreb) was entitled *Jarnović/Giornovich in Stockholm: A Centre or a Periphery?* The subject of the presentation, Giovanni Giornovich (Ivan Jarnović) was one of the most notable violinists and composers of the end of the eighteenth century, who often went on tours to many European countries. In spite of his celebrity status, not all periods of his career are sufficiently well-researched. Until very recently, one of such lacunae was his sojourn in Stockholm, which became the object of recent research by Katalinić. It seems fair to say that the arrival of the eminent virtuoso gave new energy to the musical life of Stockholm, who at that time was something of a backwater. The last speaker in the session was Alina Żórawska-Witkowska (Warsaw), whose paper delivered in Italian was entitled *Varsavia nel Settecento: periferia, cardine, centro della cultura musicale europea*. The speaker present-

ted an overview of musical life in Warsaw in the eighteenth century, during the reigns of three kings: Augustus II the Strong and Augustus III (both of the Saxon house of Wettin), and Stanislaus Augustus Poniatowski. Żórawska-Witkowska's findings show that in the space of these three reigns Warsaw underwent a metamorphosis: from a provincial backwater, whose musical life centred around visits of itinerant opera troupes, and around adapted French and Italian works, it transformed into a prominent centre of influence for Central-Eastern Europe, where important works of major Italian, French, German and Austrian composers (e.g. Mozart's *Die Entführung aus dem Serail*, *Don Giovanni*, *Le nozze di Figaro*) were produced soon after their respective premieres. What is more, by the end of the eighteenth century Warsaw became home to the Polish National Opera, which often produced works by immigrant (and assimilated) foreign musicians.

The second day of the conference closed with a keynote lecture by Professor Ivano Cavallini (Palermo), entitled *Music Migrations from Bohemian Lands to Trieste and the National Awakening of Southern Slavs*, which served both as a conclusion for the conference and as a possible inspiration for future research. The migrations of musicians did not end with the eighteenth century, but continued in the nineteenth century, which the keynote speaker exemplified using the example of Trieste, a city that in the nineteenth century attracted musicians from Slovenia, Bohemia, Poland, Croatia, and Serbia.

The last event of the conference was a concert at the Royal Castle in Warsaw. The programme focused on eighteenth-century music, again composed by artists who had ties to Poland either by virtue of their employment or by birth, or who, though based in Italy, enjoyed the patronage of Polish aristocrats. The first piece was Joseph Wölfl's *Piano concerto no. 1 in G minor op. 20*, performed by the pianist Katarzyna Drogosz accompanied by the Royal Baroque Ensemble, conducted by Marek Toporowski. The ensemble also accompanied all subsequent performers of the evening. Joseph Wölfl (b. 1773, Salzburg, d. 1812, London) was one of the most talented Austrian pianists and composers. A native of Salzburg, he was tutored by Leopold Mozart and his daughter Maria Anna, and after arrival in Vienna, as demonstrated in the research of young Polish musicologist Ewa Bogula, he reputedly defeated Ludwig van Beethoven in a piano duel. In 1791 he came to Poland, where for the next two years he worked as a music tutor to the young Prince Michał Kleofas Ogiński, a future noted composer of polonaises written for the piano. During his sojourn in Poland, Wölfl also appeared as a concert pianist and worked as a composer in Warsaw and Grodno (Hrodna). He left Poland in 1793 and pursued a musical career in Vienna, Paris and London, and also gave concerts in other cities, mostly in Germany. Wölfl's two-year sojourn in Poland influenced his later music, which can be seen for example in the third movement of the *Piano concerto no 1* (published in Paris in 1801 by Naderman), where the inspiration of the polonaise is clearly visible in its brio.

The next three pieces in the programme were opera arias of composers who enjoyed the patronage of the noble ladies of the Sobieski family. The first aria was *Torna sol per un momento* from the opera entitled *Tolomeo et Alessandro ovvero la corona disprezzata* and composed by Domenico Scarlatti (1685-1757), the celebrated harpsichord virtuoso. In 1709, at the age of twenty-four, the talented Scarlatti rose to the position of *maestro di cappella* at the Roman court of the Polish dowager Queen Marie Casimire Sobieska. After the Queen left Rome, in 1719 Scarlatti went to Portugal, where he spent the next ten years as the harpsichord tutor and *mestre di cappella* at the court of King John V in Lisbon. In 1729 he accompanied his then-patron, the Infanta Barbara on her journey to Spain, where she was wed to the King Ferdinand VI. He spent the remaining years of his life as a court musician at the Spanish court in Madrid. The aria performed at the concert belonged to the period when Scarlatti was a court musician of Marie Casimire Sobieska. We know that he composed seven operas for her private theatre, as well as some occasional pieces, including at least seven serenatas and one oratorio. It seems likely that he performed together with other musicians who came to Rome in the suite of the dowager Queen, e.g. with Silvius Leopold Weiss, playing chamber music: solo and trio sonatas, duets, and *cantate di camera*. The music he composed for Marie Casimire's court theatre was very warmly praised by the discerning Roman audience. Such was also the case of *Tolomeo et Alessandro*. The aria *Torna sol per un momento*, sung by Tolomeo ends the first act of the opera. In it, the protagonist sings about his grief after the death of his beloved wife Seleuce. The poignancy of the theme is underscored by the accompanying violins, which insistently repeat a characteristic motif in sixteenth notes. Interestingly, the aria found its way to another Scarlatti opera: the artist utilised it again in the Berlin manuscript of *Il Narciso*. In our concert, the aria was performed by Marcjanna Myrlak, a talented young alto singer with a particularly warm tone.

The next two arias performed during the concert were composed by Nicola Porpora (1686-1768), one of the most celebrated opera composers of the first half of the eighteenth century. Porpora worked in many Italian centres as well as in London, Dresden and Vienna. His fame was due not only to his achievements as a composer, but also to his pedagogical work. He gave singing lessons to many of the greatest singers of the era, including the most famous castrato in the history of the opera, Carlo Broschi, better known under his stage name of Farinelli. He also taught Gaetano Majorano (Caffarelli), Domenico Corri, and the celebrated female singers Caterina Gabrielli and Regina Mingotti. Porpora also gave music lessons to Metastasio, without doubt the most popular librettist in the history of the opera. In 1720s, Porpora began his association with an aristocratic Polish female patron, Maria Klementyna née Sobieska, newly arrived in Rome as the wife of James III Stuart, the claimant to the thrones of England, Scotland and Ireland. Incidentally, Maria Klementyna was the granddaughter of the above-mentioned patron of Scar-

latti, the dowager Queen Marie Casimire Sobieska. Maria Klementyna became the dedicatee of three of Porpora's operas: *Eumene* (1721), *Adelaide* (1723) and *Siroe, re di Persia* (1727), produced by Teatro d'Alibert, arguably Rome's most opulent opera theatre of the period. During the concert, we heard the aria *Teneri affetti* from *Eumene*. The aria is sung by Queen Laodicea, the villainess of the piece. In it, Laodicea is torn between her unrequited love for the opera's protagonist and her thirst for revenge. The second aria by Porpora was *Nobil onda* from *Adelaide*, sung by the eponymous protagonist. In the original production, the part of Adelaide, Queen of Italy was sung by the young Farinelli. The aria calls for the highest level of technical proficiency and is a moving meditation on the nature of freedom and the value of steadfastness in the face of opposing fate. Both arias were performed with great technical ability and expression by the soprano Joanna Freszel.

The second part of the concert opened with an aria by Giovanni Alberto Ristori (1693, probably Bologna – 1753, Dresden), who had his early success in Venice in 1713, where his *dramma per musica* entitled *Orlando furioso* enjoyed approximately 50 repeat performances. In 1716 Ristori joined the household of the electors of Saxony and kings of Poland Augustus II and Augustus III, where he was employed in the capacity of composer of Italian music, organist and finally deputy *Kapellmeister*. In 1731 he worked at the Moscow court of the Empress Anna Ivanovna of Russia, and in 1738-1740 he was active in Naples. Ristori also made frequent visits to Warsaw, where he composed comic intermezzi, religious music and occasional serenatas in honour of Augustus III, his wife Maria Josepha and the Russian Empress. One of his serenatas, entitled *La liberalità di Numa Pompilio* was composed to the libretto by the court poet Giovanni Claudio Pasquini. The serenata was performed to celebrate the King's fiftieth birthday on 7 October 1746 in the Saxon Palace in Warsaw. *La liberalità di Numa Pompilio* is an apotheosis of the perfect ruler. The libretto establishes a clear (and flattering) parallel between Numa Pompilius, the legendary ancient King of Rome, and Augustus III. Numa's wife, who sings his praises in the serenade, becomes an allegorical representation of Augustus's consort Maria Josepha. In our concert, the aria was performed by Joanna Freszel.

The last two vocal pieces performed during the concert were two arias composed by Johann Adolf Hasse (1699, Bergedorf near Hamburg – 1783, Venice), a composer who in his time was greatly admired for his *drammi per musica* (*opera seria*), which were considered to be among the highest achievements of this genre and were performed in many theatres throughout Europe. Hasse was active in Hamburg, Brunswick and many cities in Italy (notably in Naples and Venice), as well as in Vienna, where his music was championed by no other than the Empress Maria Theresa. Probably in 1730 he was granted the post of *Kapellmeister* at the court of Augustus II, elector of Saxony and King of Poland, and continued to work in the same capacity also under the reign of his successor Augustus III. As the *Ka-*

pellmeister he was mostly based in Dresden, but he made repeated visits to Warsaw – most probably in 1754, 1759, 1760, 1761, and definitely he stayed in Warsaw between the autumn of 1762 and the spring of 1763. During his stays in Poland, he supervised the Warsaw productions of his existing operas, and also helped produce the premiere of his new opera, specially composed for the royal theatre in Warsaw: it was a *dramma per musica* entitled *La Zenobia* (composed to a libretto by Pietro Metastasio), which was performed on 7 October 1761. Additionally, in 1762 he composed for the royal theatre a new version of his preexisting *dramma per musica* entitled *Il Siroe* (again, to a libretto by Metastasio). There exists a printed libretto for this production which proves that the premiere of the Warsaw *Il Siroe* was planned for the Carnival of 1763. However, the composer did not manage to finish the opera in time, so the premiere was postponed and eventually took place on 3 August 1763 in Dresden. Hasse was quite receptive to the Polish musical tradition. He stated that Polish popular/folk music »is truly national and sometimes very tender and moving.« In both his Warsaw operas he included arias in the Polish style (i.e. in the style of the polonaise) as a tribute to the Polish audience. One of them, »O che felici pianti« (»un poco nel gusto polonese«) is sung by Egle, a shepherdess who turns out to be the King's daughter. The second aria, »Se l'amor tuo mi rendi« (»nel gusto polacco«) is sung by the titular Siroe, King of Persia. At the Dresden court, the solemn polonaise became the symbol of both temporal and heavenly power.

The last item in the concert programme was Feliks Janiewicz's *Violin concerto no 5 in E minor* performed by violinist Zbigniew Pilch. Janiewicz was born probably in 1762 in Wilno and died in 1848 in Edinburgh. He was without doubt the first Polish violinist who achieved European recognition. In the years 1784-85 he gave concerts in Vienna (and it was reputedly then that Wolfgang Amadeus Mozart composed *Andante A-dur* KV 470 especially for him as a new version of his *Violin concerto in D major* KV 218). In 1785-87 Janiewicz was in Italy, touring Florence, Turin, Naples and Rome, and in 1787-1789 he was in Paris, where he performed as a soloist at the Concert Spirituel and took advanced lessons from Ivan Jarnović. In 1790 he was in Venice, and in 1792-96 in London. In 1792 he performed as a soloist in a series of concerts organised by Johann Peter Salomon, where he was conducted by Joseph Haydn. He also played in many cities in England and Ireland. From approx. 1789 to 1815 he was active in Liverpool, and finally he settled in Edinburgh, where he became a respected member of the music community and popularised the *krakowiaks*, *mazurkas*, variations on Polish themes and the polonaises of Michał Kleofas Ogiński. All five violin concertos composed by Janiewicz were published in Paris. The one we heard during the concert is his last one, published by Pleyel in 1804 and composed probably in 1803. The inspiration for the rondo in the third movement is a Jewish tune from the Eastern borderlands of Poland, which Janiewicz probably heard during his youth.

The two-day conference and the two accompanying concerts were a testament to the wide scope of the MusMig project and showcased the great diversity of research projects, materials and phenomena that are comprised in the term »music migrations.« It was a very successful and inspiring meeting, which will no doubt give new stimulus to further research into the fascinating matter of music migrations.

Aneta MARKUSZEWSKA
Warsaw

DJELATNOST HRVATSKOG MUZIKOLOŠKOG DRUŠTVA U 2015. GODINI

1. Izdavačka djelatnost

U 2015. godini objavljeni su sljedeći naslovi:

1.1 Časopisi

1.1.1 *International Review of the Aesthetics and Sociology of Music* – međunarodni časopis: objavljena 2 sveska 46. godišta (46/1 i 46/2). Na internetskoj stranici HMD-a (www.hmd-music.hr) nalazi se indeks svih dosad objavljenih priloga u časopisu; od 36. do 38. godišta s punim tekstom nalazi se na <http://hrcak.srce.hr/irasm> te integralno od prvoga broja na www.jstor.org.

Od 2015. objavljuju se na web stranici HMD-a sažetci članaka iz posljednjeg objavljenog broja IRASM-a i sadržaj aktualnog broja koji se nalazi u procesu objavljivanja.

1.1.2 *Arti musices* – hrvatski muzikološki časopis: objavljena su 2 sveska 46. godišta (46/1 i 46/2), a časopis je od 38. do 46. godišta u potpunosti čitljiv sa slobodnim on-line pristupom na stranici <http://hrcak.srce.hr/arti-musices>, a od 1. do 37. godišta na <http://dizbi.hazu.hr/?object=list&find=Arti+musices&mr%5B94239%5D=a>.

1.2 Knjige, zbornici i note

1.2.1 Martina Viljoen (ur.), *Musics of the Free State. Reflections on a musical past, present, and future*, Serija 'Muzikologija bez granica', br. 2, ISBN 978-953-6090-57-0

1.2.2 Ivan Jarnović / Giovanni Giornovich: *13. koncert za violinu i orkestar u A-duru / Thirteenth Concerto for Violin and Orchestra in A major*, Biblioteka »Gazophylacium musicae croaticae«, br. 8, ISMN M-9005206-6-1

2. Znanstveni i stručni skupovi

2.1 Organiziran je i u prostorijama Hrvatskog društva skladatelja (Berislavićeva 9, Zagreb) održan *Šesnaesti godišnji susret Hrvatskog muzikološkog društva*, 15. i